Національний технічний університет України
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови

ЛАТИНСЬКА МОВА

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	***Перший (бакалаврський)***
Галузь знань	*В Культура, мистецтво та гуманітарні науки*
Спеціальність	*В 11 Філологія (за спеціалізаціями)*
Освітня програма	*Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська*
Статус дисципліни	*обов'язкова*
Форма навчання	*заочна*
Рік підготовки, семестр	*1 курс, осінній семестр*
Обсяг дисципліни	*3 кредити ЄКТС / 90 годин (16 аудиторних годин, 74 години СРС)*
Семестровий контроль/ контрольні заходи	*залік/модульна контрольна робота*
Розклад занять	*http://rozklad.kpi.ua*
Мова викладання	*українська*
Інформація про керівника курсу / викладачів	*канд. філол. наук, доц. Борбенчук Ірина Миколаївна* *https://ktppam.kpi.ua/wp-content/uploads/2025/01/SV_Borbenchuk-I.M..pdf* *borbenchuk.iryna@lll.kpi.ua*
Розміщення курсу	*Матеріали розміщено на сторінці викладача в Електронному кампусі та* *у Google Classroom*

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Метою освітнього компонента є ознайомлення з граматичною будовою, лексичним складом, фразеологічною системою латинської мови класичного періоду; розвиток у студентів мовленнєвих, перекладацьких, герменевтичних навичок і вмінь; формування основи для продуктивного засвоєння філологічних знань, їх творчого використання в практичній й науковій діяльності. Предметом вивчення є фонетична будова, нормативна граматика, лексичний склад, синтаксична будова латинської мови класичного періоду, вплив латини на сучасні європейські мови.

Дисципліна спрямована на формування таких компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Фахові компетентності:

ФК 03. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).

ФК 07. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

Програмні результати навчання. У результаті вивчення освітнього компонента «Латинська мова» студенти зможуть:

ПРН 03. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 04. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН 08. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.

ПРН 13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

Під час навчання застосовуються методи: розповідь, бесіда, навчальна дискусія, пояснювально-ілюстративний метод, мозковий штурм, герменевтичний метод, професійно-орієнтований метод.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Нормативний освітній компонент «Латинська мова» відноситься до циклу загальної підготовки та за структурно-логічною схемою освітньої програми є базою для подальшого володіння студентами навчальної дисципліни «Друга німецька/французька мова та переклад. Частина 1. Німецька/французька мова».

3. Зміст навчальної дисципліни

Форма навчання	Всього		Розподіл навчального часу та видами занять			Контрольні заходи	
	кредитів	годин	лекційні	практичні	СРС	МКР	Семестрова атестація
Заочна	3	90	-	16	74	-	залік

Тематичний план освітнього компонента

Розділ 1. Фонетика латинської мови. Морфологія латинської мови

Тема 1.1 Латина в системі індоєвропейських мов. Фонетика латинської мови.

Коротка історія латинської мови, латина і сучасність. Роль і місце латинської мови у системі гуманітарного знання. Латинський алфавіт. Голосні. Приголосні. Правила читання. Довгота та короткість складу. Правила наголошення. Латинські сентенції.

Тема 1.2 Загальні відомості про дієслово.

Граматичні категорії латинського дієслова. Поділ на дієвідміни. Система інфекта. Praesens indicativi, infinitivi activi. Praesens imperativi activi. Дієслово «esse».

Тема 1.3 Перша та друга відміна іменників.

Загальна характеристика. Граматичні категорії іменника. Перша та друга відміни іменників. Прийменник.

Тема 1.4 Система прикметника латинської мови. Займенник.

Перша та друга відміни прикметників. Розряди займенників.

Тема 1.5 Пасивний стан дієслова.

Praesens indicativi passivi. Синтаксис пасивної конструкції.

Тема 1.6 Imperfectum indicativi activi et passivi.

Особливості значення та формотворення Imperfectum indicativi activi et passivi.

Тема 1.7 Futurum I indicativi activi et passivi.

Особливості значення та формотворення Futurum I indicativi, activi et passivi.

Розділ 2. Морфологія латинської мови

Тема 2.1 Третя відміна іменників.

Розподіл на групи, правила та особливості відмінювання іменників третьої відміни.

Тема 2.2 Прикметники третьої відміни.

Відмінювання прикметників третьої відміни. Participium praesentis activi. Ступені порівняння прикметників.

Тема 2.3 Іменники IV-V відмін.

Відмінювання, особливості узгодження іменників I-V відмін з прикметниками. Числівник.

Тема 2.4 Часи системи перфекта.

Загальна характеристика утворення часів системи перфекта активного стану. Особливості вживання й перекладу.

Тема 2.5 Пасивний стан часів системи перфекта.

Participium perfecti passivi. Аналітизм в утворенні пасивного стану часів системи перфекта.

Тема 2.6 Латинські запозичення в сучасних мовах.

Принципи деривації і запозичень з латини в сучасні мови. Лексико-семантичні паралелі між латиною та сучасними мовами.

Тема 2.7 Основи фахової термінології латинського походження.

Латинський компонент у фаховій філологічній термінології. Базові структурно-семантичні моделі термінів.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Борбенчук І.М. Вступ до романо-германського мовознавства. Латинська мова: Навчально-методичний комплекс дисципліни [Електронний ресурс] Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 63 с. Режим доступу: https://ela.kpi.ua/handle/123456789/39975.
2. Валуєва Н.М. Конспект лекцій з дисципліни «Латинська мова» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності В11 «Філологія». Кам`янське : ДДТУ, 2025. 70 с. http://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/12/7-12-z_kl55.pdf
3. Латинська мова: навчальний посібник (для студентів філологічних спеціальностей) / ФРУМКІНА А.Л., АДАМОВА Г.В., КРИВДА Л.Р. Одеса: Бондаренко М. О., 2024. 200 с. https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9b4e8bf4-2c3c-458a-8f9c-9b364009510d/content

Додаткова література:

1. Лучканин С. М. Латинські сентенції (крилаті латинські вислови) з історико-літературним коментарем. К., Науковий світ. 2009. 140 с. URL: https://dlib.kiev.ua/items/show/624#?c=0&m=0&s=0&cv=0
2. Скорина Л. П., Скорина О.А. Латинсько-український, українсько-латинський словник. Текст. К., Обереги. 2004. 447 с. URL:

https://obuchalka.org/2017012292781/latinsko-ukrainskii-ukrainsko-latinskii-slovnik-skorina-l-p-skorina-o-a-2004.html
3. Шаманова Н. Є. Латинська мова : навчальний посібник з вивчення дисципліни / Н. Є. Шаманова. Миколаїв: НУК, 2021. 144 с. https://nuos.edu.ua/wp-content/uploads/2024/11/Shamanova-2.pdf

Література знаходиться у бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського, в електронному кампусі та у Google Classroom.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

№ ПЗ	Тема	Аудиторні години	СРС
1	**Розділ 1. Фонетика латинської мови. Морфологія латинської мови** **Тема 1.1** Латина в системі індоєвропейських мов. Фонетика латинської мови. Коротка історія латинської мови, латина і сучасність. Роль і місце латинської мови у системі гуманітарного знання. Латинський алфавіт. Голосні. Приголосні. Правила читання. Довгота та короткість складу. Правила наголошення**.** Латинські сентенції.	2	4
2	**Тема 1.2** Загальні відомості про дієслово. Граматичні категорії латинського дієслова. Поділ на дієвідміни. Система інфекта. Praesens indicativi, infinitivi activi. Praesens imperativi activi. Дієслово «esse».	2	5
3	**Тема 1.3** Перша та друга відміна іменників. Загальна характеристика. Граматичні категорії іменника. Перша та друга відміни іменників. Прийменник.		5
4	**Тема 1.4** Система прикметника латинської мови. Займенник. Перша та друга відміни прикметників. Розряди займенників.	2	4
5	**Тема 1.5** Пасивний стан дієслова. Praesens indicativi passivi. Синтаксис пасивної конструкції.	2	5
6	**Тема 1.6** Imperfectum indicativi activi et passivi. Особливості значення та формотворення Imperfectum indicativi activi et passivi.		5
7	**Тема 1.7** Futurum I indicativi activi et passivi. Особливості значення та формотворення Futurum I indicativi, activi et passivi.		4
8	**Розділ 2. Морфологія латинської мови** **Тема 2.1** Третя відміна іменників. Розподіл на групи, правила та особливості відмінювання іменників третьої відміни.		5
9	**Тема 2.2** Прикметники третьої відміни. Відмінювання прикметників третьої відміни. Participium praesentis activi. Ступені порівняння прикметників.		5
10	**Тема 2.3** Іменники IV-V відмін. Відмінювання, особливості узгодження іменників I-V відмін з прикметниками. Числівник.	2	4
11	**Тема 2.4** Часи системи перфекта. Загальна характеристика утворення часів системи перфекта активного стану. Особливості вживання й перекладу.	2	5
12	**Тема 2.5** Пасивний стан часів системи перфекта. Participium perfecti passivi. Аналітизм в утворенні пасивного стану часів системи перфекта.		5
13	**Тема 2.6** Латинські запозичення в сучасних мовах.		4

	Принципи деривації і запозичень з латини в сучасні мови. Лексико-семантичні паралелі між латиною та сучасними мовами.		
14	**Тема 2.7** Основи фахової термінології латинського походження. Латинський компонент у фаховій філологічній термінології. Базові структурно-семантичні моделі термінів.	2	4
15	Модульна контрольна робота (МКР). Підготовка до заліку.	2	4
	Залік		6
	Всього:	**16**	**74**

6. Самостійна робота студента/аспіранта

Самостійна робота студента передбачає підготовку до аудиторних занять (ознайомлення з рекомендованою літературою, виконання домашніх навчальних завдань) та контрольної роботи. Терміни виконання завдань і форма звітності згідно з п. 7 цього силабусу.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування практичних занять, активна робота на них і виконання домашніх завдань необхідні для, розвитку практичних навичок і компетентностей та досягнення програмних результатів навчання загалом. Перед практичним заняттям здобувач вищої освіти ознайомлюється з рекомендованою літературою, наданою викладачем. Усі необхідні навчальні матеріали викладач розміщує в онлайн середовищі Google Classroom, доступ до якого мають студенти, які вивчають цей освітній компонент.

Актуальну інформацію щодо організації навчального процесу з дисципліни студенти отримують через повідомлення у групі в Viber або Електронному кампусі. Під час змішаної форми навчання заняття проходять у форматі відеоконференцій на платформі ZOOM.

Виконані домашні навчальні завдання здобувачі вищої освіти здають через Google Classroom, доступ до яких надає викладач протягом першого тижня навчання. Термін виконання домашнього навчального завдання – 1 тиждень з моменту отримання або згідно з інструкціями викладача. Завдання, подані на перевірку після закінчення визначеного терміну, оцінюються в 0 балів. Якщо студент не здав завдання протягом визначеного терміну з поважної причини, яку підтверджує офіційний документ (довідка про непрацездатність, службова записка тощо), він може представити виконані завдання за графіком, узгодженим з викладачем, але не пізніше 8 практичного заняття. Перескладання домашніх навчальних завдань з метою підвищення оцінки не передбачено. Відпрацювання пропущених без поважної причини занять за рахунок виконання додаткових навчальних завдань не передбачено.

Поточний контроль. Викладач регулярно заносить результати поточного контролю в модуль «Поточний контроль» Електронного кампусу згідно з Положенням про поточний, календарний і семестровий контроль в КПІ ім. Ігоря Сікорського. Детальніше: https://document.kpi.ua/2020_7-137. Ознайомитися з результатами поточного контролю студент може в особистому кабінеті в Електронному кампусі.

Правила призначення заохочувальних балів. Відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (https://osvita.kpi.ua/node/37), заохочувальні бали не входять до основної 100-бальної шкали РСО і не можуть перевищувати 10% рейтингової шкали, тобто максимальна кількість додаткових балів – 6. Для підвищення мотивації здобувачів вищої освіти займатися науково-дослідницькою роботою, їм призначають заохочувальні бали за участь у науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах і воркшопах за тематикою освітнього компонента (за умови публікації тез доповіді або наявності сертифікату про участь у відповідному заході). Підставою для нарахування заохочувальних балів може бути участь у перекладацьких проєктах КПІ ім. Ігоря Сікорського. Штрафні бали з освітнього компоненту не передбачені.

Академічна доброчесність. Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (https://kpi.ua/code) та Положенні про систему запобігання академічному плагіату (https://osvita.kpi.ua/node/47).

Використання інструментів штучного інтелекту. Університет підтримує раціональне експериментування з генеративними інструментами ШІ, але за умови врахування важливих аспектів використання таких інструментів, зокрема: інформаційної безпеки, конфіденційності даних, дотримання вимог авторського права та академічної доброчесності. Під час використання інструментів ШІ слід керуватися Політикою використання штучного інтелекту для академічної діяльності в КПІ ім. Ігоря Сікорського https://osvita.kpi.ua/node/1225 .

Норми етичної поведінки. Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: https://kpi.ua/code.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Студенти мають право аргументовано оскаржити результати будь-яких контрольних заходів, пояснивши з яким критерієм не погоджуються. Процедуру деталізовано в Положенні про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pologennia_apeliacii_2022.pdf

Інклюзивне навчання. Освітній компонент може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами, окрім студентів з серйозними вадами зору, які не дозволяють виконувати завдання за допомогою персональних комп'ютерів, ноутбуків та/або інших технічних засобів. Детальніше про забезпечення інклюзивності освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського за посиланням https://osvita.kpi.ua/node/172.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (РСО)

Процедура оцінювання результатів навчання за цим освітнім компонентом, форми контролю і рейтингова система оцінювання регламентовані Положенням про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (https://osvita.kpi.ua/node/37) та Положенням про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (https://osvita.kpi.ua/node/32).

Оцінювання та поточний контроль. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за:

1. роботу на 6 практичних заняттях (без першого заняття і МКР);
2. складання лексичного мінімуму;
3. модульну контрольну роботу.

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Робота на практичних заняттях	48%	8	6	48
2.	Складання лексичного мінімуму	12%	12	1	12
3.	Написання МКР	40%	40	1	40
	Всього				100

Основні критерії оцінювання роботи студентів

Робота на практичних заняттях

Максимальний ваговий бал – 8.

Критерії оцінювання:

«відмінно» 7 – 8 балів
«добре» 5 – 6 балів
«задовільно» 3 – 4 бали

Критерії оцінювання роботи на практичних заняттях:

«відмінно» – високий рівень роботи на практичних заняттях (критерії: висока якість виконання завдань, якість перекладу та усних відповідей);

«добре» – достатній рівень роботи на практичних заняттях (критерії: якість виконання завдань, якість перекладу та усних відповідей);

«задовільно» – задовільний рівень роботи на практичному занятті (критерії: якість виконання завдань, перекладу та усних відповідей);
«незадовільно» – незадовільна робота під час заняття та невиконане домашнє навчальне завдання.

Складання лексичного мінімуму
Складання лексичного мінімуму передбачає опитування на знання латинських сентенцій та студентського гімну «Gaudeamus».
Критерії оцінювання:

«відмінно» 10 – 12 балів
«добре» 8 – 9 балів
«задовільно» 6 – 7 балів
«незадовільно» 0 балів.

Модульна контрольна робота
Максимальний ваговий бал за виконання модульної контрольної роботи – 40 балів. Контрольна робота складається з письмової частини, що має на меті перевірити рівень засвоєння студентами таких видів діяльності як знання граматичних правил латинської мови, виконання лексико-синтаксичного аналізу речення, переклад тексту українською мовою.
Критерії оцінювання:

«відмінно» 36 – 40 балів
«добре» 30 – 35 балів
«задовільно» 24 – 29 балів
«незадовільно» 0 балів

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи:
«відмінно» – високий рівень виконання завдання;
«добре» – належний рівень виконання завдання (1-2 незначні помилки);
«задовільно» – задовільний рівень виконання завдання (3-4 незначні помилки, 2-3 суттєві помилки);
«незадовільно» - незадовільний рівень виконання завдання.

Семестровий контроль у формі заліку проводиться на тижні залікової сесії. Здобувач отримує позитивну залікову оцінку за результатами його роботи протягом семестру, якщо у підсумку він набрав не менше 60 балів та виконав умови допуску до семестрового контролю.

Умовою допуску до семестрового контролю є позитивна оцінка з модульної контрольної роботи та бали, отримані протягом семестру (разом ≥ 50 балів). Студент виконує залікову контрольну роботу, якщо а) він виконав умови допуску до заліку, але його підсумковий рейтинг за семестр нижчий за 60 балів; б) він хоче підвищити поточну оцінку з освітнього компонента. Якщо здобувач виконує залікову контрольну роботу, його попередній рейтинг скасовується і він отримує остаточну оцінку за її результатами. Залікова контрольна робота оцінюється у 100 балів і містить завдання за темами освітнього компонента, прописаними у п. 5 цього силабусу. Залікова контрольна робота проводиться у письмовій формі, складається з двох практичних завдань: тестові завдання та переклад латинськомовного фрагменту українською мовою з граматичним аналізом виділених форм.

Ваговий бал за виконання тестових завдань – 50 балів. 1 бал за кожну правильну відповідь тесту, який складається із 50 запитань.

Ваговий бал за переклад латинськомовного тексту українською мовою з граматичним аналізом виділених форм – 50 балів.

Критерії оцінювання:

«відмінно» 45 – 50 балів
«добре» 37 – 44 балів
«задовільно» 30 – 36 балів
«незадовільно» 0 балів

Критерії оцінювання та зміст залікової роботи.

«відмінно» – вірна відповідь на усі питання; адекватний і повний переклад тексту українською мовою й аналіз граматичних форм;

«добре» – достатньо повні відповіді або повні відповіді з незначними неточностями; суттєві неточності у перекладі й визначенні форм;

«задовільно» – неповна відповідь, не зовсім правильна відповідь на питання теоретичні питання; робота містить суттєві неточності у перекладі та визначенні форм.

«незадовільно» – незадовільна відповідь, виконання менше 60% контрольного завдання.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

9.1. На модульну контрольну роботу винесено тематичний матеріал, прописаний у п. 5 цього силабусу.

9.2. Для цього освітнього компонента передбачене визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті згідно з процедурою, прописаною у Положенні про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті (https://osvita.kpi.ua/node/179).

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):
Складено канд. філол. наук, доцентом кафедри ТППАМ Борбенчук І.М.
Ухвалено кафедрою ТППАМ (протокол № 21 від 25.06.2026 р.)
Погоджено Методичною комісією факультету лінгвістики (протокол №13 від 26.06.2026 р.)